

FEUILLETON

PRACTIJK EN PRINCIPES.

(BRIEVEN VAN B. R. BAKKER.)

Aan mijn jongste collega.

Amice,

Je uitvoerig antwoord, waarmee ik aan de eene kant wel in mijn schik was, heeft me veel hoofdbreken bezorgd. Dat je alles en nog wat in één epistel door elkaar haspelt, is daar aan toe, maar de combinatie van de punten, die jou klaarblijkelijk op het oogenblik het sterkst interesseeren, doet mij sterk twijfelen, of je niet mij en met mij ons heel tandheelkundig wereldje hier in Utrecht er tusschen hebt genomen. Jonge man, jij bent niet mijn eerste „geval”; dit om te beginnen. En op de Dental Cosmos staat: „Observe, record, compare, reflect;” (in een andere volgorde, maar zóó is het goed).

Als jij nou in één brief, behalve je bezwaren tegen een eigen technicus, waarover straks, óók bezwaren tegen een office-girl hebt, meteen vraagt, wat ik van een dubbele practijk denk, „waarin man en vrouw beide heusch werken,” en op mijn wijze lessen vooruitloopt met me vast een plattegrond van een volledig huis te sturen, — dan, amice, dan breng je mij ertoe in ons kaartstelsel na te zien, welke pas geëxamineerde of binnenkort te examineeren jonge dame een architect tot vader heeft. Ik geloof, dat in een plotselingè, snuggere bui ingesteld onderzoek, dat evengoed niets had kunnen opleveren, mijn kijk op het menschedom aanmerkelijk heeft verruimd!

Hoor eens, over dubbele practijk, ja of neen, laat ik mij niet uit; althans niet zwart op wit. Dat onderwerp is mij te gevaarlijk; zulke vragen mag je eenvoudig niet stellen; ze zijn niet fair. Snap je niet, dat iedere uitspraak, welke ook, mij vijanden en vijandinnen op de hals haalt? Hoogstens kunnen we hierover eens onder vier oogen praten, maar dan van weerskanten heele-

maal eerlijk! Ik verzeker je, dat aan dit vraagstuk heel wat vastzit. We zullen afwachten.

De office-girl lijkt je „als instelling wel prijzenswaardig, als althans genoemde juffrouw alléén in de spreekkamer rondrentelt om b.v. cement of amalgaam aan te maken en dan schielijk weer verdwijnt, want verdere werkzaamheden in de praktijkkamer heeft ze alleen, wanneer de patiënt er *niet* is.” Dit schijn je overigens nog maar in principe te vinden, m.a.w. geschikt voor een ander, gezien je uiting: „Ik heb n.l. een leelijk gebrek en dat is, dat ik heel slecht iets uit mijn handen kan geven. Ofschoon ik heel goed weet, dat een nurse mij veel uit de handen zou kunnen nemen, ben ik ervan overtuigd, dat ze toch niets naar mijn zin zou doen en weldra haar congé zou krijgen. Ik durf er niet aan te beginnen!”

Och arme, aan „een dubbele praktijk” wel?

Voor de zooveelste maal zeg ik hiertegenover, dat ik je geen onfeilbare handleiding kan sturen om lang en gelukkig te leven en alleen maar *mijn* zeer subjectieve meening vertel. Er zijn zulke menschen, die niets uit handen kunnen geven; éénpitters noem ik ze. Als jij vast en zeker weet, daar bij te hooren, dan heb je gelijk met geen experimenten op kosten van een ander te wagen. Maar, omdat ik met je eens ben, dat deze eenpitterij voor het minst uit een oogpunt van efficiëntie een gebrek is, wil ik je toch ook even vertellen, dat ik een collega ken, die met *twee helpsters aan de stoel* werkt. Die kan ook niets uit handen geven, want in letterlijken zin wordt hem door de eene alles uit de handen gepakt en door de ander alle noodige instrumenten, (pincet met watje, stopper met gutta) in zijn handen geduwd. Wat door die unit in een kwartier werd gepresteerd is werkelijk duizelingwekkend. Dát gaat ook mij te efficiënt, d.w.z. daartoe is mijn vermogen tot dressuur van mijzelf en van anderen onvoldoende. Zoo zijn er gebreken in graden. Maar niettemin blijft het waar, dat een uur arbeid van de office-girl heel wat minder kost dan een uur arbeid van een tandarts!

Nu over de technicus. Ik herhaal in het kort even jou argumenten:

„de „flinke jongen” lijkt je, vooral in het begin, nog al vrij kostbaar;

de wisselende drukte in een praktijk maakt, dat een volwassen technicus het soms overdruk heeft, maar soms ook zoo slap, dat „fietsen schoonmaken en tuin bijharken” zyn tijd moet vullen;

zijn de aanschaffingskosten der techniekwerktuigen vrij hoog; je noemt hekolith en wipla;

zijn de tandtechnische laboratoria tegenwoordig over het algemeen wel zoo goed te noemen en „zoo betrekkelijk niet duur,” dat een eigen technicus overbodig lijkt;

de meeste tandartsen hebben dan ook nu al geen eigen technicus meer.”

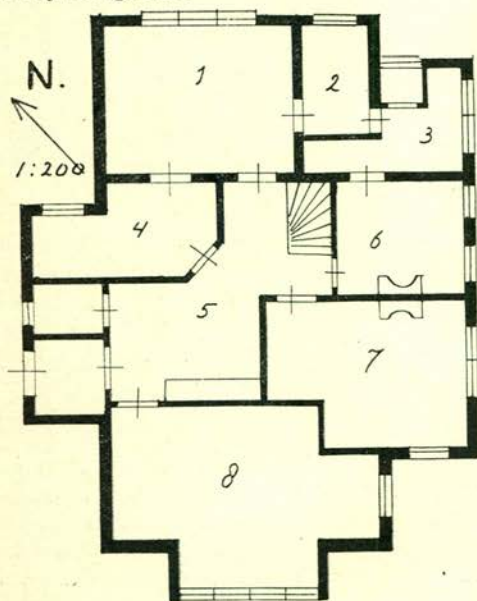
Ik vrees amice, dat jij inderdaad het moderne standpunt inneemt en dat ik ouderwetsch ben. En natuurlijk zullen we beide wel een beetje gelijk hebben. Voor het eene geval, d.w.z. voor een bepaald tandarts in een practijk met een zeker karakter heb jij volkomen gelijk en ik heb het bij het goede eind voor een andere tandarts in een practijk van een ander type. *Maar vergeet hierbij niet, dat jij voor een groot deel het in eigen handen hebt, uit te maken, welk soort tandarts jij zult zijn en welk karakter jou practijk zal hebben.* Hiermee wil ik over geen enkel soort practijk goed- of afkeuring uitspreken. Men moet het soort kiezen (en maken !), dat het best bij eigen persoonlijkheid past. In zooverre ligt de vraag van wel of niet een eigen technicus dus op hetzelfde plan als die van wel of niet een office-girl. *Mijn* voorkeur gaat naar eigen medewerkers. Misschien is het mede daardoor, dat ik je argumenten niet alle even sterk waardeer. Zoo onderschrijf ik b.v. heelemaal niet, dat de flinke jongen kostbaar zou zijn. Hoeveel verdient jij in een 45-urige werkweek, hoeveel hij en hoeveel uur bespaart hij je? De wisselende drukte voelen alle zakenmensen, (wat wij toch ook zijn in dezen), terecht als onaangenaam, vooral als het *niet* druk is. Je zult mij overigens toe moeten geven, dat de hoogste toppen en de diepste dalen in een goed gestuurde practijk ook wel iets zijn te nivelleeren en dat er bovendien in de slappe tijd voor tandarts en technicus, vergeleken bij een aantal jaren geleden, heel wat nuttiger werkverschaffing is te vinden dan de amusemenen, die jij noemt. Stel je eens voor, dat jij nu al een jaar of vijf practijk had en met je eigen technicus in de slapte zat; stel je verder voor, dat een vrijmoedig mensch je dan vroeg, of jij en je technicus, ieder voor zijn deel, de frame-prothese beheerscht; zou dan deze vraag je ook eenige stof tot overpeinzing en vervolgens tot nuttige vulling van je leege uren kunnen brengen? (Niet hoor, dat het frame nu plotseling een prothetisch cure-all is; ik noem maar een voorbeeld, dat nu actueel mag heeten.)

Hou mij ten goede, dat ik niet inzie, waarom, als je een eigen techniekwerkplaats zou hebben, er ook onmiddellijk alles gemaakt moet kunnen worden, wipla volgens de Deutsche licentie inclus. Ook kan de prijs van de noodige werktuigen voor hecoliet, als je dat materiaal wilt verwerken, geen bezwaar zijn

en platen van roestvrij staal kun je ook nog maken volgens de methode le Charlier.

Dat de tandtechnische laboratoria tegenwoordig „betrekkelijk niet duur” zijn, geef ik graag toe; dat ze, *over het algemeen* ook „goed” zouden zijn ontken ik. Ik meen integendeel, dat een tandarts, die zelf goed weet wat er gemaakt kán worden, met de prestaties der laboratoria, tenzij hij gemakkelijk en voortdurend persoonlijk contact ermee heeft, onmogelijk tevreden kan zijn. De manufacturier, het splitsen van het werk in vele onderdeelen, elk hiervan te verrichten door een der aanwezige helpers, het fabriekmatige, het confectie-achtige, is de richting, waarin vele laboratoria zich schijnen te ontwikkelen. Ik beschouw deze tendenz als een dreigende ramp voor de tandheelkunst. Intusschen wijst je laatste argument, eigenlijk je q. e. d., dat „de meeste tandartsen geen eigen technicus meer hebben”, er inderdaad op, dat mijn meening niet door de groote meerderheid wordt gedeeld. Maar daarom heb ik nog geen ongelijk en hoef jij de meerderheid niet te volgen. Help liever de „ouderwetschen”, die hun pogen vooralsnog niet opgeven „to raise the profession.”

Na al deze persoonlijke aangelegenheden, ben ik de zakelijke eens gaan bekijken, d.w.z. de platte grond van je huis, die ik hierbij terugstuur.

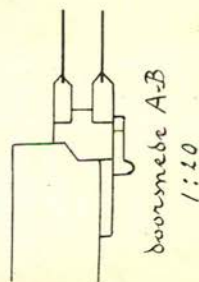
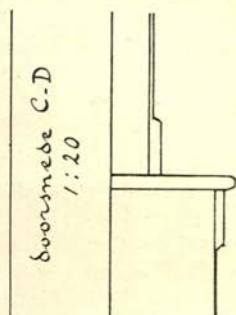
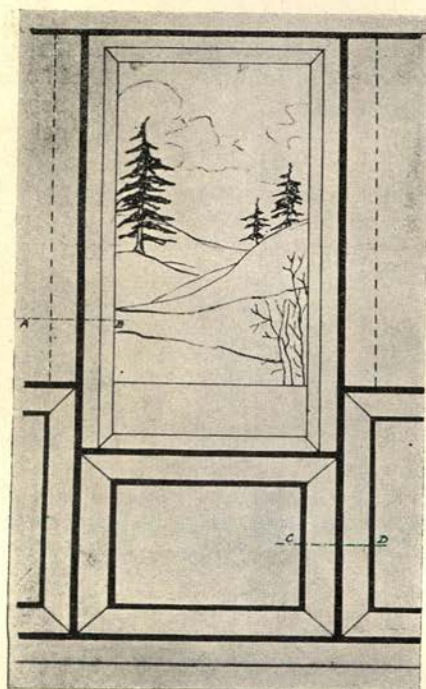
1. Spreekkamer.
2. Techniek.
3. Bijkeuken.
4. Wachtkamer.
5. Hall.
6. Keuken.
7. Eetkamer.
8. Huiskamer.

Dat lijkt lang niet gek; natuurlijk zou men er meer van moeten zien om dat geheel te kunnen beoordeelen. Zoo zie ik b.v. op het oogenblik nog niet, waar de hall voldoende licht vandaan haalt. Zit er een bovenlicht in? Gelukkig komt me de combinatie voor van bijkeuken en techniek, voor schoonmakerij van cuvetten enz. Er zijn nog wel een paar dingen, waarover met de architect te praten valt, voor dit alles werkelijkheid wordt en zonder twijfel zal die vakman dan wel zijn goede motieven hebben. A propos van de huiskamer (5×7 M.), ik wensch je, in de verre toekomst, een gelukkige bevolking!

Mij lijkt het raam in de spreekkamer wat erg breed. Kan de techniek niet een meter achteruit, zoodat je gelegenheid voor een zijraam op het Z.O. krijgt en het werkraam wat smaller kan worden gemaakt?

Een krabbel van een naar mijn meening doelmatige raamconstructie doe ik hierbij.

Ik heb mij de maten gedacht, zooals ik ze in mijn laatste brief aangaf. Het schoone uitzicht kost niets en fantaseer ik er dus gratis bij. Voor het overige vind je hierin *dubbele* ramen, waarvan, met het oog op schoonmakerij, het eene naar buiten en het andere naar binnen kan draaien. Doorsnede A en B. Dat laatste zal misschien nooit noodig zijn. Waar de N.O.-wind vrijwel ongehinderd op je aan kan stormen, kunnen zoowel patiënt als operateur van dit beetje extra-kosten veel profijt hebben. In de kamer zou ik een eenvoudig getimmerde lambriseering willen hebben. En nu vind je meteen antwoord op je eigenwijze opmerking, dat ik in mijn schetsje van de vorige keer de kachel zou hebben vergeten. Of wou jij een huis gaan bouwen en geen centrale verwarming aan laten leggen? Ik niet. In doorsnede C—D springt daarom de betimmering onder het raam dan ook vooruit, om dáár een niet te forsche radiator te plaatsen. Die zal alleen niet voldoende zijn voor de heele kamer, maar is juist daar voor de patiënt, die er met zijn voetjes naar toe zit, heel prettig, stel ik mij voor. De horizontale lijn van de lambri laat ik doorloopen, door dat het onderste stuk van de binnenste spiegelruit aan de buitenkant licht gematteerd is. Zoek nu maar uit hoe dit zit en waaróm. — Langs de opgaande stijl van het kozijn wil ik met de stippellijn aangeven, dat daar achter het behang een dikke plank stevig aan de muur vastzit over de geheele hoogte. Bij het aanbrenge van een lamp, een bracket en bij het vastmaken van apparaten en apparaatjes, waarvan jij noch ik de komst vooruit kunnen zien, is de moeite dan zeer gering. Decoratief moet mijn ontwerp-betimmering natuurlijk worden herzien door een goed vakman. Als de mijnheer, met wie jij relaties hebt, dat en het verder aesthetisch deel van de ruimte, waarin jij heel veel uren zult slijten en die mee voor jou een stuk introductie bij de patiënten is, niet héél goed onder de knie heeft, consulteer dan een interieur-architect. Dat meen ik! Vind jij het geen nonsens om zéér royaal te zijn met het aanschaffen van de tandheekkundige installatie en dan behang op de muur te doen plakken van vijftig cent per rol?

Maar vóór je aan 't behangen toe bent spreken we elkaar nog wel eens, is 't niet? Ik hoop dat je met Paschen je goede plannen uitvoert en wij je in Utrecht zien. Misschien schrijf ik je voor dien nog een keer.

Salut,

t. t.

B. R. B.